Motion till riksdagen 1985/86:Kr301

Börje Hörnlund m. fl. (c)

TV-produktionen utanför storstäderna

Riksdagens beslut om att 40 % av den inhemska TV-produktionen skall ske utanför Stockholm har i praktiken inneburit att en mycket ringa del av TV-produktionen sker utanför våra tre storstadsområden. Enbart ca 15 % av den svenska TV-produktionen är i dag lokaliserad utanför de tre storstäderna.

I de norra delarna av Sverige sker i dag ca 5 % av TV-produktionen. Befolkningsunderlag, kulturbevakning m. m. talar för att produktionen snarast borde uppgå till minst 10 % av TV-produktionen.

Den svenska televisionen står inför en ny konkurrenssituation. Varje vecka får tusentals svenska hem kabel-TV och därmed öppnas nya fönster mot en alltmer internationaliserad TV-värld. Tittandet tycks i huvudsak ägnas åt Sky Channel-kanalen. Den kanalen lockar särskilt yngre tittare.

Den internationella TV-n tenderar att enbart sända breda program som underhållning, serier, långfilm, nyheter och sport. Kulturprogram, samhällsprogram, dokumentärer, musik och teater med svensk kulturbakgrund samt minoritetsprogram m. m. saknas helt i programutbudet.

Det är ställt utom all tvivel att den inhemska nationella televisionen måste omhuldas för att möta den internationella konkurrensen och kulturen. Resurser måste finnas för mångfald och bredd i programutbudet. Televisionens distriktsverksamhet måste förbli ett starkt instrument för att åstadkomma denna mångfald och bredd.

Utbudet från disktrikten har under det senaste avtalet utvecklats mot allt mer allmänna program. Förankringen i regionernas samhälls- och kulturliv har i dag ej tillräckligt utrymme. 1978/79 års proposition angav att distriktsverksamheten skulle bidra till mångfalden i det nationella TV-utbudet. Regionerna måste få behålla ett allmänt utbud, men utbudet på program baserat på regionernas samhälls- och kulturliv måste utökas.

Genom utökade resurser och därmed programtid kan andelen samhälls- och kulturprogram som är regionalt förankrade öka samtidigt som vikten av ett regionalt nyhets- och programutbud understryks. Detta är inte minst viktigt för alla hundratusentals svenskar som lever utanför de tätorter som kan tänkas få lokal TV-verksamhet av annat slag.

I detta sammanhang är det nödvändigt att åstadkomma en delning av de nuvarande nyhetsprogrammen Nordnytt (Norrbotten – Västerbotten), Mittnytt (XYZ – Gävle-Dala) och det blivande gemensamma regionala nyhetsprogrammet för Mellansvenska distriktet och Värmlands distrikt. Det är naturligtvis dessutom viktigt att Storstockholmsområdet genom omför-

delning av centrala resurser får sitt regionala nyhetsprogram snarast.

SVT (Sveriges Television) har i flera sammanhang uttalat farhågor kring den s. k. tunga produktionen. Det gäller av publiken högt uppskattade och i samarbete med svenska kulturarbetare framtagna program som teater, serier, underhållning osv. TV-bolaget har i sin argumentation framhållit de dåliga ekonomiska betingelserna som ett hinder för att klara av en rimlig omfattning av den tunga programverksamheten.

Den närapå totala storstadsdominansen av det tunga TV-utbudet diskuteras emellertid inte som ett problem. Utifrån främst kulturpolitiska skäl finns det all anledning att bryta upp från storstadsdominansen. Att det av resursskäl i ett litet land är omöjligt att ha tunga produktionsresurser överallt i landet är begripligt. Men skall de kulturpolitiska målen fullföljas någorlunda måste SVT utöka den tunga produktionen utanför de tre storstäderna. En sådan utveckling måste kraftigt understrykas i direktiven för det fortsatta utvecklingsarbetet.

En tung TV-produktion i Umeå skulle för Norrland som helhet betyda ökade arbetsmöjligheter för kulturarbetare. En viss sysselsättningsökning i TV-verksamheten i norr skulle också bli följden. Framför allt skulle emellertid människor i landets södra delar och i storstäderna, varav många tidigare norrlänningar, få möta norrländska perspektiv, bilder ur norrländskt vardagsliv i gestaltad form. De skulle helt enkelt få möta sorger och glädjeämnen "på norrländska".

Även om nyheter och samhällsprogram produceras i Norrlandsdistrikten i dag saknas emellertid nästan helt ett fiktionärt utbud som i lyckade stunder på ett oöverträffat sätt skulle kunna placera norrländskt liv och leverne i svenskens medvetande. Om de bilder av svenskt liv som TV-publiken får se i framtiden hela tiden har sin utgångspunkt i de tre storstädernas kulturella förutsättningar blir svenskens bild och upplevelse av svensk verklighet "haltande".

För en landsdel som återigen är utsatt för en starkt tilltagande utflyttning är det av yttersta vikt att bilder av upplevelsekaraktär förmedlas till resten av landets befolkning.

Hur bra fakta- och nyhetsprogram det än görs om förhållandena i norr måste det också få finnas dramatiserade programformer som kan förmedla upplevelse och inlevelse som möjliggör en solidaritet och en förståelse för landets nordliga landskap och livet där.

SVT har i sitt reformarbete, startat under den senaste borgerliga regeringsperioden, i mitt hemlän lagt grunden för en möjlig utveckling av tung TV-produktion i Norrland. TV-huset i Umeå rymmer en modern utrustning. Där finns den största studiolokalen i landet utanför storstäderna. Man har en entusiastisk och kunnig personal. Anläggningen är väl lämpad att bygga vidare på för både tung och annan produktion.

Det är ett rimligt krav att regionen utanför storstäderna får större uppgifter i det totala svenska utbudet. Det måste anses helt naturligt att snarast utöka TV-produktionen i Norrland till att omfatta minst 10 % av det svenska TV-utbudet. Vi anser att det är av stor vikt att riksdagen tar ett ansvar för ett TV-utbud som bättre speglar förhållandena utanför våra tre storstäder, att riksdagen uttalar att storstadsdominansen bryts beträffande den tunga

TV-produktionen och att det är lämpligt att sådan produktion nu etableras i Västerbottensdistriktet. Detta innebär också ett naturligt fullföljande av de stora investeringar som gjorts i TV-huset i Umeå. Men framför allt innebär ett sådant riksdagsuttalande ett kulturellt ansvarstagande.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

1. att riksdagen beslutar att TV-produktionen i Norrland skall omfatta minst 10 % av det inhemska utbudet och att tung TV-produktion etableras i Umeå,
2. att riksdagen beslutar att Sveriges Television får i uppdrag att starta regionala sändningar av allmän programkaraktär i första hand i glesbygdsområden som inte nås av kabel-TV och lokal-TV,
3. att riksdagen beslutar att den regionala nyhetsverksamheten i Mittnytt och Nordnytt delas i fyra nyhetsprogram samt att en delning också sker mellan mellansvenska- och Karlstadsdistrikten,
4. att riksdagen beslutar uttala sig för att ABC-området snarast får regionala nyheter.

Stockholm den 24 januari 1986

Börje Hörnlund (c)

Per-Ola Eriksson (c) *Karin Israelsson (c)*

Liber Tryck AB Stockholm 1986